

สภาพทั่วไปของอาเซียน

เอเชียอาคเนย์ หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน

1.1 ลักษณะทางภูมิภาค

ประกอบด้วยพื้นที่ที่จรดกับพรมแดนตอนใต้ของจีน จนถึงหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้ และบริเวณจากพม่าทางทิศตะวันตกไปถึงเกาะฟิลิปปินส์ทางทิศตะวันออก ภูมิภาคส่วนนี้มีประชากรที่มีเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาต่าง ๆ กัน จึงต้องแบ่งแยกวัฒนธรรมในอาณาบริเวณส่วนนี้เป็นพิเศษ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของประชากรในแถบนี้ ได้แก่ วัฏจักรของลมมรสุม ซึ่งทำให้บริเวณนี้มีนาลุ่มเหมาะสำหรับทำการเพาะปลูกข้าวได้เป็นอย่างดี

ประเทศในกลุ่มนี้มีโครงสร้างทางวัฒนธรรม ศาสนา และการเมืองแตกต่างกันมาก แต่มีลักษณะเหมือนกันในปัญหาทางเศรษฐกิจและประชากร ประเทศในอาเซียนมีอัตราการเกิดสูงและมีอัตราการตายค่อนข้างต่ำ การมีอัตราการเกิดสูงสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติความประเพณีของประชากรในแถบนี้ ส่วนการมีอัตราการตายต่ำก็เพราะมีการนำเอาเทคโนโลยีของตะวันตกมาใช้เป็นเวลายาวนานในประวัติศาสตร์

ภูมิภาคอาเซียนแห่งนี้เป็นอาณานิคมของยุโรปในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ขยายการศึกษาอย่างกว้างขวาง มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการผลิตทางการเกษตร ทำให้ประชากรมีรายได้สูงขึ้น แก้ไขปัญหาความสุขภาพ และสาธารณสุขให้ดีขึ้น ทำให้จำนวนประชากรทวีสูงขึ้นจนกลายเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ประเทศในอาเซียนมีสินค้าออกมากมายหลายชนิด โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร และวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม และของสิ่งซื้อสินค้าประเภทอุปโภคและสินค้าประเภททุนเข้าประเทศ ประเทศเหล่านี้คงประสบกับปัญหาความไม่แน่นอนในความต้องการสินค้า และความไม่แน่นอนเรื่องราคาสินค้าที่ขายให้ตลาดต่างประเทศ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีหลักประกันที่แน่นอน จึงมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจออกมาหลายฉบับ แต่ผลที่ได้รับ

คือ เศรษฐกิจและการค้ากับต่างประเทศก้าวหน้าไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศอาเซียนยังคงผูกพันอยู่กับตลาดต่างประเทศ ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้

1.2 ภาษา

ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณความสมุทรระหว่างอินโดนีเซีย และจีน ใช้ภาษาต่าง ๆ กัน ภาษาตระกูลหนึ่งที่ใช้กันอยู่เป็นภาษาตระกูลซิว-ทิเบต ใช้กันในประเทศพม่า ไทย ลาว และเวียดนาม ภาษาในกลุ่มนี้แบ่งย่อยออกได้อีกหลายภาษา หลายภาษาในกลุ่มนี้ไม่มีตัวอักษรสำหรับเขียน ภาษาอีกกลุ่ม คือ มอญ-เขมร ภาษามาเลย์ หรือภาษาอินโดนีเซีย เป็นภาษาของคนกลุ่มใหญ่ นับตั้งแต่มาตากัสกา ถึงมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน ภาษาในกลุ่มนี้ยังมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น ภาษาทางแปซิฟิก กับภาษาทางมีลาเนียเซีย ไมโครนีเซีย และโพลินีเซีย เฉพาะอินโดนีเซียเพียงแห่งเดียวใช้ภาษาในกลุ่มมาลาโย-โพลินีเซียมากกว่า 200 ภาษา ในฟิลิปปินส์ 90 ภาษา ภาษาที่สำคัญที่สุดในกลุ่มนี้คือภาษาชวา

ในประเทศอินโดนีเซียใช้ภาษามาเลย์ ซึ่งเป็นภาษาของความสมุทรมาเลย์ และสุมาตราตะวันออกที่ใช้เป็นภาษาระหว่างหมู่เกาะแห่งนี้เป็นเวลานานแล้ว เป็นภาษาประจำชาติ ถ้าเปรียบเทียบระหว่างภาษามาเลย์อันคล้ายกันแล้ว ภาษาอินโดนีเซีย หรือภาษาบาฮาซาอินโดนีเซีย เป็นภาษาที่มีการออกเสียง มีคำศัพท์และไวยากรณ์ง่าย ใช้ตัวอักษรในภาษาลาตินเป็นตัวเขียน

ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์ มีภาษาที่ใช้ในชาติหลายภาษา ทั้งยังมีภาษาอังกฤษและภาษาสเปนเพิ่มเข้ามาอีก ชาวฟิลิปปินส์ที่ได้รับการศึกษาจะใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งใน 2 ภาษานี้ หรือไม่ก็ใช้ทั้ง 2 ภาษา เมื่อฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการคิดแปลงภาษากาล็อก (Tagalog) ซึ่งใช้ในกรุงมะนิลา ให้เป็นภาษาประจำชาติ และใช้เป็นทางการ เรียกว่า ภาษาฟิลิปปินโน

1.3 องค์กรทางสังคม

สังคมชาวพุทธ มุสลิม และฮินดูในกลุ่มอาเซียน

อารยธรรมของไทย พม่า ลาว เขมร และชาวสิงหล ซึ่งนับถือศาสนาพุทธ มีลักษณะขององค์กรทางสังคมร่วมกัน พลเมืองในชาติผูกพันอยู่กับวิถีอาราม แต่การประกอบพิธีทางศาสนาจะแตกต่างกัน

ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ คือ ประเทศมาเลเซีย นอกจากนั้นเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีอยู่ในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย สังคมของประเทศนี้มีความซับซ้อนมาก นอกจากมีชนชั้นขุนนางแล้วยังมีชนชั้นบริหารและปัญญาชน กับชนชั้นสามัญชน ความแตกต่างของสังคมอินโดนีเซียที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ความแตกต่างระหว่างพวกซานทรี (Santri) ซึ่งเป็นพวกที่ปฏิบัติตามหลักการเบื้องต้นของศาสนาอิสลาม กับพวกวงกวางานกาน (Wongabangan) ซึ่งไม่เคร่งครัดศาสนาอิสลามเท่าไรนัก

1.4 ระบบเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของประเทศกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่เป็นเศรษฐกิจการเกษตร บริเวณส่วนต่าง ๆ ของอาเซียนเป็นเส้นทางผ่านของประชากร และสินค้าจากเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และตะวันออกกลาง นอกจากนั้นยังเป็นเส้นทางผ่านของการเดินเรือ จากยุโรป อาฟริกา สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานในภูมิภาคนี้ใช้ในการเกษตรกรรม พื้นที่ที่ใช้ในการทำเกษตรกรรมมีน้อยกว่าร้อยละ 10 เกษตรกรรมหลัก ได้แก่ ข้าว นอกจากนั้น ยังมี ยางพารา ทุเรียน ไม้สัก ไม้เนื้อแข็ง ชา ปอมนิลา ทุ่นปาล์ม น้ำมัน ยาสูบ และปอ ส่วนแร่ธาตุในภูมิภาคนี้มีอยู่มากมาย เช่น ดีบุก เหล็ก ตะกั่ว ทองคำ ทองแดง สังกะสี โครไมท์ และบ็อกไซต์ เป็นต้น

กานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะมีผลผลิตทางการเกษตร และสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค

1.5 การปกครอง

ลักษณะเด่นของรัฐบาลในประเทศเอเชีย คือ

1. รัฐบาลคือแหล่งของอำนาจทางการเมืองซึ่งประชาชนจะต้องยอมรับ
2. บุคลิกภาพของผู้นำประเทศ เป็นเรื่องของตัวบุคคล ไม่เกี่ยวกับระบบ

การเมือง หรืออุทุมการทางการเมือง

3. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกฎหมาย
4. ประชาชนสนใจการเมืองน้อยมาก ไม่ค่อยสนใจในการเลือกตั้ง

ผู้แทนราษฎร

กำลังทางการเมืองที่สำคัญของประเทศ คือ กำลังทหารและกำลังตำรวจ นอกจากนั้นยังมีกำลังนักศึกษา หรือที่เรียกว่าปัญญาชน ซึ่งพลเมืองให้ความเชื่อถือ

1.6 ทิศทางของรัฐบาล

สถานการณ์การเมืองในระบบประชาธิปไตยในเอเชียยังไม่เกิดผลเต็มที่ ทั้งนี้ เนื่องจาก

1. ประเทศในเอเชียส่วนใหญ่ ยังขาดความมั่นคงทางการเมือง
2. ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้น พลเมืองในประเทศต้องมีเศรษฐกิจดี มีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่ดี แต่พลเมืองของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียส่วนใหญ่ยังยากจน
3. พลเมืองมีความรู้ชั้นต้นๆ ไม่มีความรู้ขั้นพื้นฐานในการออกเสียงเลือกตั้ง ทำให้สถาบันประชาธิปไตยไม่เกิดผล
4. การคมนาคม ขนส่ง และการสื่อสาร ภายในประเทศยังมีประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยให้รัฐบาลสามารถสื่อความคิด ข่าวสาร และส่งกำลังจากเมืองหลวงไปยังแหล่งต่าง ๆ ไค้สะดวก

1.7 ศาสนา

ศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธ แพร่เข้ามาในประเทศกลุ่มอาเซียนเมื่อประมาณ ศตวรรษที่ 1 ก่อนคริสต์ศักราช ท่อมอารยธรรมอินเดียเข้ามาเมื่ออิทธิพลแถบอินโดจีนคอนไค้ชวา สุมาตรา พม่า และไทย หันไปนับถือศาสนาฮินดู หรือศาสนาพุทธที่แพร่มาจากอินเดีย มีผลกระทบต่องานศิลปะและวัฒนธรรมในแถบนั้น ปัจจุบันชาติที่ยังนับถือศาสนาฮินดู ได้แก่ มาเลเซีย ส่วนศาสนาพุทธเป็นที่ยอมรับนับถือในหลายประเทศ เช่น ไทย พม่า ลาว เขมร และ เวียดนามใต้

ประมาณศตวรรษที่ 14 ศาสนาอิสลามก็ได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยพ่อค้าชาวอาหรับ และทอมมาชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นผู้นำเข้ามาอีก คำสอนของพระศาสดา ได้ถูกเผยแพร่โดยชนชั้นผู้ปกครองและพ่อค้า ทำให้มีสาวกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองแถบริมฝั่งทะเล และตามหมู่เกาะอีสต์ อินดีส (อินโดนีเซีย) และมาลายา (มาเลเซีย) ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์ก็เกิดกลายเป็นเมืองของศาสนาอิสลาม หากพวกเขาไม่เข้ามาถึงฟิลิปปินส์เสียก่อนในศตวรรษที่ 16 ก่อนที่ศาสนาอิสลามแพร่เข้ามาถึงคาบสมุทรมินคาเนา และคาบสมุทรซูลูทางใต้ของฟิลิปปินส์ เป็นแหล่งสุดท้ายของศาสนาอิสลามในอาเซียน

1.8 กำเนิด "อาเซียน"

ความคิดริเริ่มในการก่อตั้งสมาคมอาเซียนกำเนิดมาจากความต้องการก่อตั้งองค์การหรือสมาคมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศในเขตกึ่งประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย หลังจากความล้มเหลวขององค์การร่วมมือแห่งภูมิภาคที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ องค์การ "อาสา" และองค์การ "มาฟิลินโด" ความคิดริเริ่มดังกล่าวก็คือความปรารถนาในการสร้างสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมกับความพยายามร่วมกันเอาชนะอุปสรรค ความแตกต่างทางการเมือง พื้นฐานทางประวัติศาสตร์และศาสนา เพื่อจะค้นหา

ลักษณะอันเหมือนกัน อันนำไปสู่การพัฒนาภูมิภาคแห่งนี้ ลักษณะที่คล้ายคลึงกันของประเทศในกลุ่มอาเซียนก็คือ การเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งกำลังแบกรับปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากภาระเพิ่มของประชากร และถึงแม้ว่า ประเทศเหล่านี้จะมีมั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบ แต่ก็ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จำเป็นต่ออาศัยเงินทุน และวิทยาการสมัยใหม่

เป็นที่คาดหวังว่า ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันโดยผ่านสมาคม "อาเซียน" จะช่วยสร้างประชาคมแห่งสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่งคั่ง เนื่องมาจากความพยายามร่วมกันทางเศรษฐกิจ และสังคมในหมู่บรรดาประเทศสมาชิก นอกจากนี้จะช่วยสร้างภาพพจน์อันดีงามให้แก่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสายตาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

การลงนามร่วมกันในแถลงการณ์แห่งอาเซียน "ได้เปิดโฉมหน้าใหม่ของประเทศวิศิษฐาน" ความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสะท้อนให้เห็นความปรารถนาของประเทศสมาชิกที่ปราศจากการชักใยโดยมหาอำนาจภายนอก

วัตถุประสงค์ใหญ่ของอาเซียน

วัตถุประสงค์ของอาเซียนคือการสร้างประชาคมที่มั่งคั่งและสงบเรียบร้อย ควบคู่ความร่วมมือในการเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บรรดาประเทศสมาชิก

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคม

1. เพื่อเร่งรัดความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคด้วยความพยายามร่วมกันบนจิตใจที่เท่าเทียม และช่วยเหลือกันและกันในกลุ่มบรรดาประเทศชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคโดยการยอมรับนับถือหลักแห่งความยุติธรรมและบทบาทของกฎหมายในความสัมพันธ์ของประเทศในภูมิภาค โดยยึดหลักการกฎบัตรสหประชาชาติ

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการช่วยเหลือกันอย่างแข็งขันในค่านิยมธุรกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาการ การบริหาร และวิทยาศาสตร์
4. เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการฝึกและวิจัยในแขนงการศึกษาอาชีพ วิทยาการ และการบริหาร
5. เพื่อจะร่วมมือให้โดยลติยั้งในการส่งเสริมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การขยายการค้าและการศึกษาปัญหาพาณิชย์ การปรับปรุงขนส่งและคมนาคม และการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. เพื่อคงไว้ซึ่งความร่วมมือกันใกล้ชิดและเป็นประโยชน์กับองค์การระหว่างประเทศ หรือองค์การภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว ซึ่งมีจุดประสงค์คล้ายคลึงกัน และยิ่งไปกว่านั้น อีกจะต้องหาทางร่วมมือใกล้ชิดยิ่งขึ้นในทุก ๆ วิธีทาง